

Plymouth, Pa. 31 Gegužio.

Mūsų kuningų laikrasceziai vėl pradėjo ginti tikėjimą. „Garsas“ szoko „Katalikui“ į pagelbą prieš „Lietuvą“ ir statei vadina „melagių karaliene“. Matote viskas, kas buvo raszta apie Chicagos parapijos kasą, pagal „Garsą“ ir „Kataliką“ yra tikrai melagystė. Kur tikėjimas o kur parapijos kasa? Tai du skirtingi daiktai! „Katalikas“ atėmė „Lietuvos“ iszleistoju katalikystę už rodyjimą vienam vyrui pasidūti į sudą, kad atskirti nū pacios, kuri jį pametusi gyvena su kitais. „Garsas“ su „Kataliku“ sako kad tai yra draskymas szventų ryzių stono moterystės. Bet kodėl tie szventi ryziai nesulaiko netikusios moteriskės, tai recepto nepadūda. Jeigu jau imsime tų szventų ryzių draskymą lygiai, tai atrasime tarpe draskytojų ir kuningus, kurie svetimas pacias laikosi pas save. Apie parapijos kasą kuningų laikrasceziai negali žodžio rodosi isztarti kur dingo didesnė pusė pinigų? Mums rodosi, kad visiems mūsų kuningams butu daug ramiausia jeigu jie negintu netikusių kuningų. Nusidėjo, tegul metavoja ir pasitaiso. Bet ne. Prie nusidėjimų ir jie lygiai prisipazįsta prie žmogiszkų silpnybių, bet prie metavonės, prie užpelnytos baudos, jie save laiko už iszrinktą lūmą, apie kurią niekam nevalė nei žodžio isztarti. Kritikuojanczius tokius kuningus ir jų darbus iszkeikti, atimti net tikėjimą tokiems, yra tikrai jūakai ir su tokiais ramscziais tikėjimo nesudrutins bet dar labiausia jį nužėmias akise net geriausiai tikincziųjų. Amerika tai szalis „trustų“ ir mūsų kuningai sekdami būdą szalies turi lygiai trustą, teisingi savo draugų purvinus darbus. Bet prie esanczių sanlygų labai liudna ateitė to-

chio trusto.

Czion ant mūsų užsipuls „Garsas“ su „Kataliku“ kad giname „Lietuvą“. Ir teisingai. Dauguma laiko tūs vai dus tikrai už asabisziskus ir vietinius. Bet taip nėra. Tieji vaidai kilo dėl dalyes visūmenės gero, vietinės parapijos, o dėl visos visūmenės nurodymas lenkinimo lietuviszkų vaikų. Už tai dabar lietuviszka kuningija pasiėmė už mierį „Lietuvą“ visai nugramzdyti arba padaryti sau isz jos „vergę“. Dėlto tie dalykai nėra vietiniai, asabiszki, bet abelnai, visūmeniszki. Dėlto kiekvieno sveiko proto yra pareiga „Lietuvai“ prijausti, kad jos kuningėliai nepražudyti ir nepaverstu į savo „vergę“, bet rupintusi, kad „Lietuva“ tarnautu visūmenei kaip tarnavusi yra iki sziolei.

„Saulė“ atsisakė talpinti Chicagos lietuvių protestą, bet kada ją kuningai maudė, tai buvo gerai užtarymas.

Aukos parodai

Jūzas Genszevskis	Chicago	-20
Katarina Zebrauckienė	„	-10
Agnieszka Kazlauckaitė	„	-10
Barbora Bugvilienė	„	-10
V. Stonis	E. St. Louis, Ill.	-20
V. Kisieliū	South Bank,	
	Anglijai	-45
Pranė Judickienė	Priceburg	-25
V. Grazeviczia	„	-20
Vl. Karpauckas	„	-10
Andr. Kaminskas	„	-10
Jūz. Kaminskas	„	-10

Buvo \$131,59

Labu \$133,49

J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

J. Czekaitis Pittston, Pa. -25

Buvo \$30—

Labu \$30,25

Redakcija.

Isz Prusu Lietuvos

Veik visūse mūsų lietuviszkūse laikrasceziūse buvo ir

yrasakoma, kad Vokietijai žmonės laisviaus gyvena, turi savo žmogiszkas tiesas ir tt. ko nėra Maskolijai. Lietuviai isz Didžiosios Lietuvos tiki, kad lietuviai gyvenanti po Vokietijos valdzia pasidžiaugia ypatinga tautiszka ir žmogiszka laisve. Toksai tikėjimas yra klaidingas. Vokietija lygiai su Maskolija veikia naikinime nevokiszkų, nemaskoliszkų gaivalų. Lietuviai yra lygiai persekiojami Prūsūse kaip ir Maskolijai. Maskoliszka valdzia tėvynainius kemsza į kėlėjimus, isztremia į Siberiją o vokiszkoji į beprotnamius.

Visi jau žinote, kad vokiszka maloningoji valdzia buvo nugabenusi Dr. Brūžį isz Tilžės į Allenbergo beprotnamį, kuriame iszbuvęs 6 mėnesius ir 12 dienų tapo paleistas. Už ką Dr. Brūžis buvo nugabentas į beprotnamį? Valdžia ant Dr. Br. žiuri isz 1883 metų, kada jis buvo „Byrūtės“ draugystės virszininku, kada Prūsų lietuviai pradėjo atsibusti isz letargo, kada jis su kitais lietuviais visūse krasztuose laike susirinkimus ir prakalbas, aiskindamas lietuvių praeitę ir tiesas, kurių jie neturi kaip Vokietijos gyventojai ir ragino visur lietuvius prie pamylėjimo savo kalbos, prie reikalavimo nū valdzios mokyklų lietuviszkoje kalba, prie rinkimo savo lietuviszkų pasiuntinių į seimus, vietoje vokieczių kas paskutiniūse rinkimūse ir nusidavė jau. Už szitūs tai darbus Dr. Br. tapo beprocziū iszrastas ir du kartus buvo nugabentas į beprotnamį. Nors valdzia stengėsi visokiais būdais Dr. Br. paszalinti isz lietuvių tarpo, tas jai nepasisėkė, ir matydama dabar kad nieko neisztaisy, užgynė Dr. Br. gydyti ligonius, kurių jis vienas turėjo daugiausia, negu visi Tilžės daktarai. Dienoje, kada tapo apgarsintas užginimas Dr. Br. gydyti ligonius, buvo atėję

net 41 ligonis. Isz to matyti kad Dr. Br. turėjo geriausę pasekmę gydyme, ir apie sumiszmą jo proto negali buti ir kalbos, ant ko remiasi valdzia neva apsergedama žmones. Valdžia mislija su užgynimu gydyti Dr. Br. nusikratysenti ir priversenti jį iszkeliauti isz Lietuvos ant visados.

Valdzia moka beproczius dirbti. Kada visiems žinomas krokodilius Witschel'is, Tilžės policijos virszininkas, kurs ant pareikalavimo maskoliszkos valdzios ir paliepiamo prusiszkosios pradėjo gaudyti lietuvius atėjusius in Did. Lietuvos Tilžen pirktisi knygų ir iszdūti maskoliams, neteisingai prisiekė ir tūmi užsielnė pagal įstatymus 3 metus sunkių darbų koravonę, valdzia jį iszsiunczia į beprotnamį ir po keletos sanvaiczių paleidžia su paliudyjimu, kad jo beprotystė nėra pavojinga ir jis gali buti namieje. Tokiu būdu valdzia iszteisino savo szunį nū vieszai užpelnytos bausmės. — Ir, savo szunis valdzia padaro beprocziais gindama jūs nū bausmės, ir, padaro beprocziais sau nepatinanczius, kad jūs uždarius beprotnamiūse nebutu kam vadovauti.

Maskoliszkoji valdzia su daleidimu vokiszkosios laiko savo agentą Tilžėje, kurisai sznipinėja ką veikia lietuviai Tilžen atėję isz Did. Lietuvos, kas užsiima rėdymu laikrascezių, kas gabena laikrascezius ir knygas, isz kokių vietų ateina laiszkai į redakciją ir tt. Policijai paliepta suteikti visokias žinias tam sznipukui. Vokiszkoji valdzia noriai užgintu lietuviszką spaudą, jei tikrai galėtu. Jeigu ji isz tikrųjų butu globeja prispaustų, neturinczių savo spaudos Maskolijai lietuvių, nebutu iszvisusi tų lietuvių, kurie darbavosi spaustuvėse 1895 mete, kada laike buvimo tų lietuvių Tilžėje pradėjo augte augti ir

daugintis naujos lietuviszkos knygos, kur aniems apleidus Tilžę, viskas nupūlė. Valdžia gerai žino, kad per tai jos gyventojai lobsta, daugelis darbininkų turi darbą prie lietuviszkų knygų ir laikraszczių dirbant, bet jei ant to nepareina.

Balandžio 13 dieną ant Tilžės prokurovo paliepimo tapo iszkratyta „Auszros“ redakcija nū policijos, kuri jeszkojo rankraszczio, kuris buvo tilpęs No 4 „Auszros“ apie persekiojimą Dr. Brūžio. Mat valdžia norėjo patirti kas yra per viens tasai rasztininkas, užtariąs Dr. Brūžį; vienok nieko nerado, nors visą pusdienį griozdė.

Balandžio 10 dieną susitvėrė skyrimo lietuviszkų pasiuntinių draugystė ant Ragainės pavieto. Bazytkaimyje Budviečiūse buvo apstus susirinkimas, ant kurio buvo atvykę virszininkai skyrimo draugyszczių Tilžės, Szilokarcziamos ir Klaipėdos. Isz prakalbų visi susirinkusieji pilnai buvo užganėdinti. Į komitetą draugystės tapo iszrinkti: Jons Vanaigaitis isz Pabadupių – pirmse-dziu, Augustas Meszkaitis isz Did. Kakszių, — rasztininkų, Augustas Meszkaitis isz Senų Vingerupių – kasjeriumi. Su sirinkimą pradėjo ir užbaigė su szauksmu vieszpacziui ciesa-soriui ant garbės po tris kartus.

„Auszra“ nū 27 numerio tapo sumažinta ant puses tiktai, kaip iki sziolei kad iszėjo. Matyti yra stoka medegiszka, kuri privertė tą padaryti. Nū „Auszros“ lukejome geresniu rasztų negu kad visų kitų laikraszczių, bet dovanai. Juk rodosi ir redaktoriui butu daug lengviaus panaudoti žines isz laikraszczių su lotyniszkomis literomis ir praneszti apie lietuvių krutejimą. Didžiojoji Lietuvoje (po Rusu) ir Amerikoje bei sziaip patrijotiszkų straipsnelių. Dovanai jieszkosi visūse, su vokisz-

koms literoms, laikraszcziūse žinių apie vargus mūsų kankintinių, apie trusavimąsi lietuvių Amerikoje kad pasirodyti su lietuviszka literatura ateinantį metą Paryžiuje ant visasvietinės parodos. Tokiu budu ir mūsų žmonėse nyktu tasai antagonizmas link lietuvių Rusijai ir pamazų priprastu prie brolystės, prie aukų, prie rupinimosi apie savo reikalus. Vietoje tuszczių žinių „Visokia Žinė“ galėtu talpinti žines nors po vieną sakinėlį isz lietuvių pagyvenimo svetur o netokias paikas, kaip kad „silke nuskendusi prigerė“. Nekalbant apie akulus redaktorių „T. Keleivio“ ir „K. D. Laiszko“ vertėtu pp. Jagomastui ir Kiozuiui pasirupinti labiaus apie suteikimą žinių savo skaitytojams. Dar bar iszveizi, kad jie yra po cen zura arba papirkti. Mums žingeidu žinoti apie mus pačius ir mūsų reikalus, o ne kitų.

Kada mes Prusų Lietuvoje sulauksime tikrai lietuviszką ir tautiszką laikrasztį, szia dien pasakyti sunku. Vienok reikia tikėti kad kartą bus.

„Nauja Lietuviszką Ceitunga“ nū 10 Vasario pradėjo iszleisti apart priedo „Kaimynas“ „Titų, Kryžiaus Draugą“ kas antra sanvaitė ir ragina savo skaitytojus Ceitungą kaimynams prisiulyti, kad turėdama ganėtinai skaitytoju, galės nepaliautinau tobulinti savo laiszką. Miszių, miszių pilni mūsų laiszakai ir priedai, bet moksliszkų ir tautiszkų rasztų, kurie tokiu budu galėtu platinis tarp lietuvių, nėra nei vieno.

Ant lietuvių nenustojancio maldavimo dėlei lietuviszkos kalbos bent tikėjimo iszguldy-me, valdžia užmanė Klaipėdoje pastatyti mokyklą mokini-mui naujų mokintojų, kurie mokinami butu lietuviszškai ir paskiaus užkisztu taja spragą. Kazokas ir Butkeraitis (isz-

gamos) pasiuntiniai karalystės seimo reikalauja kad toji mokykla butu statoma Szilokarcziamoje. Jūdu nori, kad stant mokyklą jų žemę pabrangytų, kadangi toji vieta geriausiai mokyklai derėtu ir kalbant Szilokarcziamai vien vokisz-kai, vaikai galės geriaus vokiszkai iszmokti negu Klaipėdoje gyvendami pas lietuvius. Naujai rengiamoji mokykla tokius mokintojus iszmokys kaip ir esancijos. Bus tai tik laikinis lietuvių nutildymas. Jeigu valdžia isztikrųjų norėtu lietuviszką kalbą szelpti, nepersekiotu mokintojų, kurie lietuviszką kalbą myli (nors tokių labai mažai randasi) ir mielai vaikus pamokintu. O apie mokintinius negal buti ir kalbos. Jeigu koks iszdriktu lietuviszškai draugystei prigulėti arba skaitytų lietuviszkus laikraszczius (lotyniszkomis literomis), butų tūjaus iszgujams iszmokytos kaip Maskolijoje. Jei kur mokintiniai yra lietuviai, tai didžiausioje slaptoje. Norint vaikus iszmokinti į lietuviszkus mokintojus, turėtu valdžia parengti visus rankvedžius mokslui lietuviszkoje kalboje. Ar tą ji ir darys?

Lenkai daug smarkiau savo tiesų reikalauja, turi net 14 pasiuntinių seime, o ką jie laimėjo ir laimi. Poznaniaus provincijai, kur tiktai vieni lenkai gyvena, tapo užginta gelezkelio urėduinkams ir darbininkams lenkiszkai kalbėti bei lenkiszkus laikraszczius skaityti. Kas tą peržengia, netenka urėdo ir darbo. Vienas vokiečys tapo atstatytas nū darbo, kad apsivedęs su lenke savo vaiką norėjo tiktai įžegnoti lenkiszkoje kalboje, nors tame pacziam tikėjime. Na ar ne teip ir Rusijai! Szis valdžios darbas yra tiktai niunivimas prie užmigdymo veiksnio.

Tilžėje yra užmanyta pastatyti paminklą karalienei Lui-

zei ant atminimo 1807 metų, kur ji buvo atkakusi sandaros padarymui su Napoleonu ir Mikalojumi I. Kad greičiaus surinkti aukas paminklui, vokiečiai renka jas visokiais būdais. Lietuviai nū tos garbės taipgi neatsilieka. Ant 14 dienos Giegužio nutarė lietuviszki dainininkai vokiečiams padainuoti Jokubinėje, kur įženga kasztūs po 50 ir 75 peningius, kurie visi eis ant paminklo. — Mūsų poeto Donelaiczio paminklui nei vienas lietuviszkas peningis ne teko. Vokiečis parengė jam akmenį. Lietuviai papratę svetimus dievus garbinti.

Pernai rinkimų laike p. K. Voska kaž ką iszsitarė prieszai grovą Pourtales, Smalakio prieszininką, už ką tapo per sudą nubaustas ant 50 markių baudos. B.

Isz Lietuvos.

Vilnius. Kovo 24 dieną vakare, gyvenime kurpiaus Janulevycziaus (ant Poplavykos gatvės) suaresztavojo: Janulevyczių, namo szeiminių, darbininkus: Petruszkevyczių ir Adamavyczių; dvi siuvėjas: Aleksandrą Reniger ir Juliją Janulevycziutę ir mokintinį Gulbį; urėduinką valdžios kasos Aleksandrą Baranavyczių ir Dr. A. Damaszevyczių. Naktyje isz 2 į 3 Balandį suaresztavojo urėduinką kupcziszkos bankos Daumontą ir vietinį veterinorą — Nonevyczių. Apart szitų suaresztavota dar į 30 ypatų. Kratant pas nekuriūs policija rado ketletą lietuviszkų knyguczių ir atsiszaukymų „Broliai Lietuviai“.

Tulas judoszius Baranauc-kas prisidėjo prie darbininkų ir paskiaus suėjo į pažintį su jų vadovais ir viską policijai iszdavė.

Augszcziausis laikas lietuviams susiprasti ir bausti judoszius, be kurių policija

mums visai nieko nedarytu.

Kalvarija (Suvalkų gub.) Balandžio 27 dieną maskoliai išvežė išczion net į Peterburgo kalėjimą tūs lietuvius, kuriems paskirta buvo po 6 mėnesius sėdėti. Turbut valdžia atrado, kad jiems Kalvarijoje perlengva kęsti kalėjimo kanczias. Czionai mat visgi prieidavo kartais giminės, pasikalbėdavo, paramindavo, prineszdavo šiek tiek maisto ir drabužių — tai nors ne taip nyku budavo žmogui tūse prakeiktose mūrėse. Peterburgegi bus jau kitaip — ir prieit tenai prie kalinių nebūgalima ir pridūt ką taipogi bus bjauriaus, ant galo ir sėdėjimas tenai bus bjaurėsnis.

Puskalnis.

Naumiestis (Suvalkų gub.) Kaipo pavietiniame mieste gyvena czionai visi pavieto vyriausybės „czinovnikai“. Tarpe jų yra ir žemskių virszininkas, nekursai iš kokio tai pulko prasiszalinęs poruczainkas Gorielovas. Žmogus tai yra tamsus, siauraprotis, perdėm persisiurbęs maskolizšku duku ir atsidavęs platinimui to duko tarpe lietuvių. Na, tas darbas jam visgi labai menkai sekasi ir apart jų nieko iš jo maskolinimo neiszeina. Štai vienas toksai jųkingas jo „pasiprocevojimas“ ant maskolystės dirvos: Kada parėjo izstarmė studentui Daniliauskui sėdėti 6 mėnesius Kalvarijoje, jisai gyveno pas pavieto virszininką už vaikų mokintoją. Daniliauskas, kaipo būvęs studentas universiteto, nešziojo studentinius rubus. Tos „kazennos“ drapanos labai nepatiko mūsų virszininkeliui Gorielovui. „Kaip, girdi, toksai Daniliauskas, apsudytas politizškas prasikaltėlis, ir neszioja mandierą Imperatorizško universiteto studentų? Kokia gi czia bausmė jam bus?“ Ir butinai p. Gorielovas norėjo nuplėszti nū to nelaimingo kalinio paskutinią

jo drapanas ir apvilkti į areztantų szinelį. Tik pavieto virszininko pasiprieszinimas apstapdė narsumą to žemskių vyresniojo, ir Daniliauskas galėjo savo drabužiuose iszkeliauti į Kalvariją. *Kalavijas.*

Vilkavizskis (Suv. gub.) Nekurių gminų ukininkai padarė ant gminos susirinkimų nusprendimus, kad esanczios gminose karcziamos, alinės, degtinės sudėjimai per szventas dienas visai būtų uždaryti, kad jų nevalia but atidarytė ant vienos adynos; dabar mat tokios vietos szventomis dienomis tik per dievmaldystę esti uždarytos.

Gerei būtų, kad visos lietuviskos gminos ir valsecziai taip nusprentų, o geriausiai būtų, kad lietuviai visai mestų gerę tą karalizšką degtinę — tada visos anos vietos jos pardavimo paczios uždarytų. *Urp.*

Griszkabudis (Naumiesczio pav.) Jau treči metai kaip Griskabudžio valseczionys per valsecziaus susirinkimą, vienu balsu, padavė praszymą į patį carą, meldami lietuviszkos spaudos su lotynizskomis litaromis ir, kad lietuviszka kalba drange su maskolizška būtų iszguldinėjama mokyklose ant mums pritinkamų knygų. Atsakymą sulaukė vos-ne-vos tik tai szią žiemą, jog Griskabudžio valseczionių praszymas paliktas be jokios pasekmės t. y. atmestas. Stebėtinas daiktas, kodėl taip ilgai nedavė tokio menko atsakymo, daigi patsai caras? Per ką negalime nė norėti, kad jo tarnai skubintusi atsakyti mums ant visokių padūdumų mus praszymų: jug žemė paspėja kelis kartus apsiristi aplink saulę, pakol sulauksi koki atsakymą ant praszymų nū mus naczelnykėlių arba abelnai nū maskolių valdžios czinovnikų. Nieko nekenktų vėliai dūti praszymus į patį carą su tokiais pat reikalavimais. *V.*

(Isz „Ukininko“)

Politiszkos žinios.

Amerika. Pilipinūse, jau prasidėjo lytų laikas ir amerikonai turėjo grįžti atgal palikdami užimtas vietas tuszcziomis, kurics vėl pateko pilipiniecziams. Pilipiniecziai atgal traukiancziusi amerikonus užpuldinėja iš visų pusių, kur musztynėse vis žuva po kelio liki isz abiejų szalių. Kraustantės ispanams isz Zamboanga, užpūlė ant jų pilipiniecziai, turbut ant atsisveikinimo, kur 9 užmuszė ir 27 suzeidė. Genarolas Montero nū suzeidimo tūjaus pasimirė. Pilipiniecziai reikalavo, kad ispanai prasi-kraustydami paliktu jiems ginklus, ko šiems nedarant užpūlė ir norėjo varu atimti. Otis pareikalavo daugiaus kariaunos, nes neįstengia užlaikyti savo tvarką užimtose vietose. Otis mislyja apginklūti keletą szimtų pilipinieczių isz giminės „macabebees“ ir statyti jūs prieszai „tagalų“ giminę. Jeigu tiejie pasirodys izstikimais, tada apginklūs jų daugiaus, jeigu tik tai pirmie jie su ginklais nenuėis prie Aguinaldo. Pilipinų komisoriai prie paskutinio atsisveikinimo su Amerikos komisoriais pagyrė Amerikos konstituciją ir užklauzė, kodėl amerikonai varu nori jiems įbrukti savo konstituciją, kada jie jau taip senai kovoja su Ispanija dėlei lygių tiesų laisvės, kurią rodo ir jų konstitucija. Jie kovoja ir kovos, kaip amerikonai prieszai Angliją, kolei nepastos laisvi. Amerikonai neturėjo ką atsakyti pilipiniecziams.

Ant Kubos visai į kitą pusę krypta reikalai negu amerikonai tikėjosi. Havanoje pradėjo iszmokėti kubiecziams po \$75 ir reikalavo atidavimo ginklų. Per visą dieną atėjo tik tai 7 kubiecziai. Kubanizški apicierai laikė susirinkimą provincijai Santa Clara ir nutarė nepriimti amerikonizškų piningų bei nedūti nei vieno ginklo. Pagyrė savo karei-

vius, kad neatėjo ant amerikonų pakukuliavimo. Washingtono valdžios dabar mato, kad kubiecziai visai nenori szokti pagal jų muziką. Kada iszsi-kraustys amerikonizška kariauna isz Kubos, kubiecziai pakels maisztą ir apgarsins nepriegulmystę.

Olandija. Santaikos kongresas neatnesz jokių lauktinų pasekmių. Pakėlus klausimą link iszriszimo tarptautizškų nesutikimų, Vokietija nū to atsisakė, kad ji galinti tarptautizškus nesutikimus pati iszriszti ir nesidūs niekam nagų kizšti į savo reikalus. Mat tokius tarptautizškus klausimus yra geriausiai iszriszti su kanūlėms. Kas nutartą tapo apie kitus klausimus, yra paslaptis, nes į salę neileido jokių reporterių.

Caras neužkvietė jokio pasiuntinio nū popieziaus. Kada pradėjo kongreso pasiuntiniai suvažiūti į Haagą, popieziaus pasiuntinys iszvažiavo ant to laiko isz Haagos. Caras az tai ant pusės metų pertraukė diplomatiiją su Vatikanu ir atszaukė savo pasiuntinį atgal. Dabar už tai gal vėl keliolika bažnyčių užgrėbs.

Dalis darbu.

— *Scranton, Pa.* Gelezies liejinyczioje D. L. & W. sustraikavo 25 vaikai reikalaudami pakėlimo algos.

— *Mt. Carmel, Pa.* Kalnakasiai reikalauja pakėlimo algų ir jeigu kasyklų savininkai neiszpildys jų reikalavimo, keta straiškūti.

— *Buffalo, N. Y.* Straiškas dokų darbininkų ir eleveiterių pasibaigė ant naudos darbininkų. Darbininkai prigulinti tik tai prie unijos gaus darbą, vietoje bosų karcziaminkų, bus vienas isz darbininkų, algas mokės privatiszkose vietose, o ne karcziamose, kur turėjo dalį pragerti.

— *Philadelphia, Pa.* Baldvino lokomotyvų dirbtuvė ga-

vo apsteliavimą padaryti 20 lokomotyvų dėlei Grand Central gelžkelio Anglijai.

— *Chicago, Ill.* Paežerėje Michigan pradėjo statyti didelį amfiteatrą 1200 pėdų ilgą, 700 pėdų platų, kuriame sutilps 100,000 žmonių. 400 darbininkų gavo darbą.

Pietinėje Chicagoje, geležies liejinyciose Illinois Steel Works tapo pakeltos darbininkams algos nuo 13 ct. ant 15 už valandą.

— *Green Bay, Wis.* Prievedimo naujos gelžkelio szakos tarpe Faithorn Junction ir Norway reikalaujama 350 darbininkų, bet dėlei mažos algos niekas neina dirbti.

Czionai pradėjo dirbti naujoje dirbtuvėje, prigulincioje dviem czekams, knypkius ir apie 100 darbininkų gavo darbą.

— *Toronto, Ont.* Darbininkai gelžkelio Grand Trunk sustraikavo skaitliu 800 reikalaudami pakėlimo algos.

— *New York.* Geležies liejinycioje Jordan L. Mott, Borough Bronx, sustraikavo 500 darbininkų reikalaudami pakėlimo algos nuo \$1,25 ant \$2,50. Superintendentas pakėlė 12½ ct. ir darbininkai sutiko ant to ir sugrįžo prie darbo.

Prie statymo namų ant 125 gatvės ir 4 Ave. sustraikavo 60 darbininkų, kurie dirbo prie nitavimo geležinių stulpų, reikalaudami paszalinimo 22 darbininkų, kurie neprigulėjo prie unijos. Tie 22 darbininkai dirbo įtaisais gazui bei vandeniui, bet neprigulėjo prie savo darbo szakos unijos ir šitie jie jį paszalinę.

Bervind White Coal Co. turinti daugel kasyklų vakarinėje Pensylvanijoje, kuriose dirba per 10,000 darbininkų, apgarsino, kad nuo 1 Birželio pakels visiems darbininkams algas.

Rygoje sustraikavo Jutos darbininkai, prie kurių prisi-

dėjo ir „Pbenix“ ginklų dirbtuvės darbininkai, reikalaudami pakėlimo algų. Darbdaviams neiszpildant jų reikalavimų straičiai sudegino keliolika namų prigulinczių kompanams. Tapo paszaukta policija, kurią darbininkai sumuszė. Ant rytojaus tapo paszaukta kariauna ir toji darbininkus iszvaikė. Priegtam vėl susimuszė latviai su lietuviais, kadan gi lietuviai dirba už mažesnes algas. Kariauna įsikiszo tarpan, kur 12 užmuszė o per 50 suzeidė.

Isz Amerikos.

G e r a s e s ū .

Middletown, N. Y. szerifas turėjo 3 dukteris kur isz eilės mirė antroji, o kurios vestuvės būtų turėję atsilikti per pirmosios sesers szermenis. Myrio dėlei vestuvės jos tapo atidėtos ir paskiaus isziro. Vėliaus susizadėjo trecioji sesė ir artymais vestuvių apsirgo mirtinai vyresnėji, kuri reikalavo, kad jei ir mirus vestuvės netaptų nukeltos, nes paskui galėtu iszirti, kaip ir jos kad isziro. Jaunesnėji sesė, melai ir iszpildė vyresnėsės velijimą. Ketvergo ryte ji numirė, o po pietų atsiliko vestuvės.

U ž t r e n k ė k u n i n g ā .

Bažnytkaimyje Fountain, Okl. praėjusios pėtnyczios vakare buvo žmonės susirinkę į bažnyčią kuriūmi laiku užėjo ir debesys su perkunija. Laike dievmaldystės zaibas pūlė į bažnyčią ir visi susirinkusieji nusigando, o kuningas susmuko ant altoriaus laiptų. Susirinkusieji tai pamatę pradėjo klykti, o moters apalpti.

P a v o g ė v a i k ā .

Naujorke vieni tėvai paėmė tarnaitę, kuri pabuvusi 8 dienas, praėjusį nedėldienį iszvažiavo su 18 mėnesių vaiku į Central Park, kur paskui nuėjo ir tėvas, bet tarnaitės niekur nesurado, rado tik tai ve-

zimuką pas laukimo vietą ir jieszkojės į 3 valandai popietų apreiszkę policijai. Policija užsiėmė smarkiu jieszkojimu, bet dovanai. Tos pačios dienos vakare tėvas gavo nuo vieno vaiko laiszką, kuria me praszo negarsinti laikraszcziusė nei policijai neapreiszti apie tai, jeigu mielas yra vaiko gyvastis. Motina gavo net proto sumaiszimą. Policija patėmyjusi kur panasų vaiką gabena tūjaus ant policijos, bet tikrojo iki sziol neatitiko.

N e n o r i v o k i e c z i o .

St. Louis, Mo. vyskupas paskyrė klebonu s. Patriko bažnyčios kun. Cluse, vokiečių. O prie tos bažnyčios priguli tik tai airiai ir jie tai patyrę nutarė vokieczio neleisti bažnyczion nei klebonijon, kurias apstatė druta sargyba ir padavė popiežiaus delegatui Martinelli skundą ant vyskupo, reikalaudami kuningo airio. Martinellis prižadėjo viską isztirti, o airiai sargybą dar padaugino, nežinodami kuriai pusiai Martinellis pritars. — Chicagos lietuviai turėtu bažnyczion neleisti kun. Krawczuno ir pareikalauti geresnio kun. kuris netersztu tikėjimo ir tautos.

G r i n d y s į l u z o .

Clevelande pernai sudegė s. Katarinos bažnyčia, kurią atstatė ir 25 Giegužio rengėsi iszventinti. Minėtoje dienoje susirinko į 700 žmonių kur apatiniai balkiai neiszlūkė ir sulužo. Į sklepą supūlė keli szimtai žmonių vienas ant kito, kur kitam tapo isznarytas kelintas naris. Gelbėjosi kiekvienas save, o apatiniams buvo sunkiausiai, jūs kone užtrozskino.

L a i v ā u ž g r ė b ė .

Praėjusį rudenį „Atlantic Transportation Co.“ isz Naujorko iszsiuntė 6 laivus į Clevelandą, kurie arti Montreal turėjo žiemavoti. Dabar atsidarius upėms 5 laivai nu-

plaukė į Clevelandą, o szesz-tasis likosi ant vietos. Kapitonas tojo laivo paleikalavo \$600 algos už praleistą žiemą ant laivo, ką kompanija nenorėjo užmokėti. Kompanija kreipėsi į Washingtoną reikalaujama pagalbos, isz Washingtono raszė į Londoną, Anglijai, isz ten Kanados valdžiai tapo paliepta taji kapitoną suaresztavoti, ir kada policija artinosi prie laivo, kapitonas iszkėlė amerikonzšką veluką ir apszaukė karę. Kanados valdžia atsisakė jį areztavoti ir isz Washingtono turėjo siusti kanūlinį laivą. Kaip policija prie jo artinasi, tasai ginasi su szaudyklėmis.

B a i s i n e l a i m ė .

Keturias myles nuo Waterloo, Iowa, nuo didžio lytaus tapo paplautas gelžkelis vienoje vietoje ant 20 pėdų ir isz virszaus nieko nebuvo patėmytina. Kaip užvažiavo keleivių traukis isz Chicago į Minneapolis, viskas nupūlė žemyn. 8 keleiviai užmuszti tapo o 15 sunkiai suzeisti.

Isz Anglijos.

Lietuviszka Social Demokratiszka Partija „Vienybės“ num. 10 atsiszaukia į Anglijos lietuvius ir ragina prisidėti prie abelnų lietuviszškų reikalų, prie darbininkiszsko judėjimo.

Pazindamas sziek tiek gyvenimą Anglijos lietuvių, turiu praneszti, kad tasai atsiszaukimas jų nepasiekė ir liko balsu girioje, kadangi jie laikraszczzių neskaito. Kiek yra Anglijai lietuvių, pasakyti rods sunku, bet bus nemažiaus 6000. Londone rods yra lietuviszka darbininkų kūpa, pagalbinė draugystė, tuli gudresni užsiima prekyste, kiti turi ir gerai apmokamus darbus, bet dauguma velka tik tai bada, girtauja ir galutinai yra isztvirkę. Nū tokių žmonių nieko gero negalima tiketis.

Jeigu pasigerintu medegiszkas jų pasilaikymas ir būtų geri agitatoriai, būtų tam tikra doriszką draugystę, kurioje galėtu praleisti atliekamą laiką arba kokiame nesmagume susiraminimą rastų, tada būtų galima ko lukėti ir nū Anglijos lietuvių.

Matote prie visko reikia agitatorių ir organizatorių, o Anglijai nėra nei vieno. Teisybę pasakant reikia czionais kito Szliupo. Matote daugumas nieko nežino apie laikraszezius, pas jį dar gyvūja sena nūmonė, kad laikraszeziai tikrai dėl ponų ir kuningų o ne praseziokų darbininkų.

Skaitant laikraszezius matyti kaip lietuviai jau darbūjasi apie savo reikalus, ypatingai Amerikoje. Szelpia nukentusius dėl lietuvių, aukauja Paryžiaus parodai ir tt. Anglijos lietuvių nematyti su tokioms aukoms, nors daugelis ir galėtu paaukauti.

Ant galo turiu pasakyti, kad L. S. D. P. mažai ko gali lukėti nū Anglijos lietuvių, kol nebus organizatorių. Teisingai paraszė K. V. „Ukininke“ isz Londono, kad yra sziauczių ir kriauczių ale vyrų nėra.

K. S. L.

Isz lietuviszkų dirvu Amerikoje

Collinsville, Ill. Gale Balandžio mėnesio atvažiavo czionais evangeliszkas kuningas M. Keturakaitis ir laikė dievmaldystę per du nedeldienius. Paskiaus lietuvių ragino pristatymosi sau bažnytėles, kurią kartą jau buvo pradėję. Vienok lietuviai liuteronai nū pirmiaus buvusių nesupratimų, susierzinę su kuningu, kada buvo pradėję bažnyčią statyti, negreitai pritarė dabartiniam raginimui. Szitame miestelyje lietuvių gyvena keletas deszimtų ir užsilaiko tokiu būdu kaip ir kitose vietose szios apielinkės ir, žinoma, ne per geriausiai. Prekyste ir kitais

lengvesniais darbais mūsų lietuviai neužsiima kaip tikrai sunkiu darbu anglių kasyklose. Pirmiaus buvo vienas lietuvis užsidėjęs karcziama, bet isztikus straikams turėjo uždaryti. Lietuviai katalikai iszczionai dėlei tikėjimiskų reikalų keliauja į East St. Louis, Ill., nes nepertoli no miestelio yra. Lietuviai evangelikai pirmiaus neturėjo nei jokio kuningo, kuris būtų jįs aprūpinęs dvasiszkais reikalais prigimtoje kalboje. 1894 mete atvažiavo isz Jurbarko precen-teris Jonas Dorulis, kuris paskiaus tapęs kuningų aprūpino bent retai ir mūsų lietuvių dvasiszkais reikalais prigimtoje kalboje. Kun. J. Dorulis gyvena Sac City, Jova ir 1895 bei 1896 metūse atvažiūdavo į Collinsville, kol deatkeliaavo kun. M. Keturakaitis. Dorulis vienok neturėjo ant mūsų įtekmes ir davėme mes jams suprasti, kad mūsų nelankytu ir jo vieton parsikvietėme kun. Keturakaitį isz Chicagos kur ir tankiaus paskui davazinėjo, kur 20 Balandžio 1898 m. ir apsigyveno, ir pradėjo organizuoti parapiją ir būtų pasisekę, jeigu nebūtu atsiradę nesutikimai, dėlko turėjo viską ap-leist. Kun. Keturakaitis persikėlė į Philadelphia, kur lietuviams protestonams geriaus sutarent tapo įkurta bažnyčia. Dabar dėlei aprūpinimo mūsų dvasiszkų reikalų, atvažūja kun. Keturakaitis, kada mes pareikalaujame.

Vietinis.

Cleveland, Ohio. Tarp mūsų lietuvių eina kova veik kaip Pilipinūse, tikrai muszio abidvi szalys neiszdrista pradėti. Kova eina su kuningų ir jo szalininkais bei jų priešais. Viena szalis reikalauja pasi-traukimo kuningo Maszioto, kita-gi nori kad Masziotas tolei liktusi kol pastatytu bažnyčią, nes nutarė jau pirkti lotus dėl bažnyczios, kam kita

szalis prieszinasi ir ant to vi-sai nepristoja. Masziotas gyvena tikrai isz aukų savo szalininkų. Dauguma nieko nedūda. Koplyčią prie s. Petro ir Pauliaus vokiečių bažnyczios dabar gauna Masziotas dovanai, už kurią pirmiaus mokėjo ant mėnesio po \$10,00. Karcziamų lietuviszkų yra i-tuziną ir abiejų partijų karzygiai savo narsumą rodo tikrai karcziamose kada įkaista m-kaulės, vieni taria kad padarys taip ir taip o antriejie tiems prieszinasi kad jie nieko ne padarys ir pradeda zodziūtis. Mieliausis Dievas žino kada pas mus įvyks santaika, kada viską veiksime isz vien? Mūsų broliai besikaudami už tuszezius niekus neturi laiko mislyti nei darbūtis apie tautiszkus reikalus. Apie suszel-pimą mūsų kankintinių bei Paryžiaus parodą nū mūsų lietuvių nieko negirdėti, nors kitų vietų lietuviai gana smar-kiai apie tai darbūjasi. Bet nusitikiu, kad mūsų lietuviai nū to ir neatsiliks. S. G.

Forest City, Pa. Ketverge, 18 Giegužio, atlanke mūsų miestelį teatraliszką kūpelė Jono Griniaus ir loszė teatrą „Genavaite“ lenkiszkai, o „Žy-das ir Žydbernis“ lietuviszkai. Abi komedijos buvo ilgokos ir dėlto Žydą su žydberniu nedabaigė, kadangi po teatrui turėjo būti balius. Lietu-vians labai patiko jūkinga komedija žydas ir žydbernis, kur buvo parodyta, kaip Lie-tuvoje žydai žmones apgauna. Butų gerai kad ir mūsų mies-telio lietuviai sutvertu teatraliszką kūpą ir mokintusi parodyt. Kokį teatrą, kuris yra vienintėlė doriszka bova ir naudingas pamokinimas žmo-nių.

Viskas buvo gera ir gražu tikrai aktoriams buvo liudna, nes neužsimokėjo nei kasztai. Grinius pasakojo, kad jį visur tokis pasisekimas sutikęs.

Mat mūsų broliai teatro ver-tumo dar nesupranta ir dėlto skaitlingai nesirenka. Len-kai ir slovakai, kurie buvo ant teatro „Genavaite“ iszsi-tarė, kad negailu būtų mokėti ir pusę dolerio už tokį gražų perstatymą. J. Jizupaitis.

Cleveland, Ohio. Draugys-tė Lietuvos Sunų Kareivių pe-reitą metą nutarė paaukauti \$5,00 ant paminklo kun. A. Burbos. Dabar pamatę kad piningai yra jau reikalingi, iszpildome savo prizadėjimą ir pasiuncziame \$5,00 į „Vieny-bės“ redakciją. S. Vaiszvila. protok. sekr.

Waterbury, Conn. Vienas isz prakilnesnių ženklų kurie žymi mūsų miesto lietuvių be-maz ko ne pranyko. Tūmi tai yra vietinis „Lietuviszkas Politikiszkas Kliobas“, kurio kambariai randasi gana gra-zioj vietoje prie Bank gatvės, pro kuriūs einant atkreipia atydą kiekvieno didelėm rai-dem paraszas: „Lithuanian Political Clob rooms and Library“. Priežastis mat buvo tokia: tuli sanariai užmanė pastatyt kliobą neva ant tvirtesnio pamato į-vykdinant paszelpą sanariams atsiradus ligoje; kitaip sakant, buvo užmanyta su tverti pagel-binę draugystę kuri drakge darbūtusi ir ant politikiszkos dirvos. Tokis tai užmanymas nebuvo visai reikalingas, ka-dangi Waterburiečiai pagel-binių draugyszių ir teip už-tektinai turi. Tokį lietuvių už-manymą nupeikė ir praeitos sanvaitės utarnjko angliszkas laikrasztis „Evening Demo-krat“ nurodydamas lietuviams, kad politikiszkas organizacijas galima pastatyti ant kitų tvir-tesnių pamatų, negu kad pa-szalpa. Kilus minėtam užma-nymui kilo tarp kliobo sąna-rių nesupratimas, vėliaus ir nesutikimas, kurio dėlei klio-bas be mažko ne paio. Isz tokio sąnarių nesutikimo pasi-

naudojo dar tulas politikierių bernas dėlei „geszefto“, nurodė lietuviams neva prietelystę, megino jų užtempti ant savo kurpalio, bet ant laimės rado vos kelis pasekėjus su kuriais pasitraukė nuo senojo kliobo ir žada uždeti naują pol. kliobo. Likusieji-gi prie senojo kliobo sąnariai karsztai užsiėmė sudrutinimu kliobo ir daug naudingiaus butu lietuviams risztis į vieną tvirtą organizaciją, kad jų politikizkos spėkos butu daikte, nes jau yra daugelis faktų kad prieszas visada veikiau sunaikina iszkirstytas pajiegas.

Abelnai Waterburio lietuviui mažiau daugiau kruta. Sziūmi-gi tarpu vienas kitą paragindami deda aukas ant lietuviszko skyriaus, Paryžiaus parodai ir ant kankintinių už lietuviystę. Sziems paskutiems daugelis mus lietuvių norėdami nesztiti paszelpą noriai aukauja nusitraukdami nuo savo reikalu, nes rodos jie kaip ir mato, kaip anie mūsų narsus karzygiai Sziaur-Gudijos bei Siberijos szaltų vėjų paversti į szeszelius, kaip isz po panczių žvanganczių ant jų kojų ir ranku teka lietuviszkas kraujas, kaip atsiliepia liudnas jų balsas nuo sopulių uždūtų per nemalonius kazokų kirezius. Žodziu sakant, rodos kad jie mato anas visas nelabystas, kurių dasileidžia žiaurus caro tarnai ant nelaimingų mūsų brolių, kurių kaltė buvo vien toji, kad pamylėjo savo tėvynę motiną Lietuvą ir prigimtą kalbą!

Senapilietis.

Pittston, Pa. Lenkų kuningas isz Plymouth, Pa. su pagelba vietinio lietuvių kuningo užprasze vietines lietuviszkas draugystes ant iszkilmes paszventinime lenkiszkos bažnyczios 30 Geguzio (Decoration day). Draugystės apsvartę tą reikalą ant savo mėnesinių susirinkimų, vienbalsei

atmetė lenkų kun. užpraszymą. Mat, sziadien lietuvių pradeda apsvarstyti savo reikalus rimcziaus, gerus klausimus priima, o neatneszanczius jokios naudos, ypatingai suteikanczius blėdį, atmeta arba stengiasi atmesti į szalį. Juk aiszkus dalykas, kad tos truckszmingos iszkilmes neatnesza jokios naudos, o tiktai suteikia blėdį. Iszpłėsžia susirinkusiems po kelioliką dolerių kiekvienam, neskaitant jau visų nereikalingų nusivarginimų. Tėmyjant gi isz antros szalies į patį brandūli, paregėsimė, kad apart blėdies materialiszkos, mes žeminame patys save kaip žmonės su silpnu protu (kalbu czion apie visokias truckszmingas iszkilmes).

Mes skurdžiai žmonelės pastatome bažnyczias, aukaujame savo centus sunkei uždirbtus, keliame truckszmingas parodas liedami prakaitą, o pasakės už tą visą apturime panieką. Prisisavintojai svetimų turtų. Dvasiszkių, kuningai, szauodo ant mus labdarių szuvisiais paniekinimo vietoje iszreiksztiti gūdone. Girdi „jus nususeliai, jus neverti nei to purvo ką po padu“.

Dėlto nereikia dyvytis, kad žmonės tą pažinę pradeda neklausyti tokių vadovų ir reikalauti savo tiesų o ne visados dūti save vadžiotis už nosies.

G.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Mūsų, Waterbury'o „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kūpa laikėme susirinkimą 21 Geguzio kur perstatėm kandidatus ant centraliszko virszininiku, sziūs: P. J. Pruselaitį, isz Waterbury'o, Conn. ant prezidento; A. Olszevskį „Lietuvos“ iszleistoją ant kasieriaus; M. J. Damijonaitį (dabartinį sekretorių) isz Waterbury'o, Conn. ant sekretoriaus; S. Ma-

kaucką isz Elizabeth, N. J. ant knygiaus ir p. Szerną kaip trečią sąnarį į literatizšką komitetą.

Sziūs tautiecius mes rinkome kaip pasidarbavusius dėl lietuviystės, pasitikėdami, kad jie priims minėtus urėdus ir darbūsis toliaus ant labo nevargusios mūsų tautos.

Vardan draugystės:

Pirmsėdis P. B. Ynea.

Sekr P. P. Grayauskas.

Rinkimai Centraliszko komiteto.

„Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ reikalams žengiant toliaus, prisičina neatbutinai rinkimai naujo centraliszko komiteto.

Ant prezidento buvo perstatytas p. Szernas, „Lietuvos“, redaktorius (bet atsiskė. Red.) dargi perstatomas kandidatas ant kasieriaus p. A. Olszevskis, kurs turi užsistatyti \$500 kaucijos, ir ant to reikalaujama dar balsavimai kūpų; sekretorius galetų liktis tasai pats t. y. p. M. Damijonaitis.

Praszoma yra gūdojamų kūpų idant teiktusi susirinkimus rinkimų nevilkinti ilgai, nės kaip žinome kasierius p. Grieszius atsisako norėdamas per vakaciją laukytis Kanadoje.

Gūdotos kūpos teiksīs padūti savo nutarimus per „Vienybę“ arba Centr. prezidentui pritikrinant paminėtas ypatas arba padūdant naujus vardus, ir tūmi atliksim rinkimus.

Dar reikalingas knygius.

T. Astramskas.

Intelektualiszka jaunūmenė ir katalikystė Prancuzijoje.

(Isz „Revue des Revues“)

Tiktai mirsztantieji nemėgsta veiksmo užimo

J. Ireland,

Amerikos arcivyskupas.

I.

Nu 1890 iki 1892 metų tarp

intelektualiszkos Prancuzijos jaunūmenės pasirodė nauja dvasės įtekmė, kurią laikraszcziai (kronikoriai) greitai apkriksztijo „nauja krikščionyste“, arba net „nauja katalikyste“. Kad ir persudė laikraszcziai, pavadindami tų vardu naują tekumą, bet teisybė tai, kad jaunos Prancuzijos evoliucija linko prie tikėjimo. Toji evoliucija nu dabar jau priguli literatizškai ir socializškai istorijai ir jos ypatybės yra taip visiems žinomos, kad man net koktu priminti svarbiausias isz jų. Tai buvo laikas, kada mokintiniai su džiaugsmo klyksmu sutikdavo p. Melkijorą de Vogue ir jo idėjas, kada pp. Povylas Bourget ir Edvardas Rod savo veikaluose „Gyvenimo prasme“ ir „Mokintinis“ davė katalikizkus nusprendimus, kada jauni Paryžiaus universiteto vyrai pp. Petras Lasserre, Maurikis Pajo, Blondel ir asz pats, iszleidome pirmas savo knygas, arba pirmus savo straipsnius, kada ant galo, pasirodė Povylas Desjardins „Dabarnykeztė pareiga“, Verleno katalikizkos poemos ir Huimano tikėjimiszki romanai. Isz visų krasztų su iszkilme pasirodė daugybė tikėjimiszko ir mistizsko geisimų, aiszkiai priezingų frankmasonijai ir klierikalizmui, kuriais buvo perimtos pirmesnės kartos. Priesz 1890 m. intelektualiszka jaunūmenė nelygiai bet tvirtai dalinosi ant dviejų grupų: laisvai mananczių ir katalikų; po tų metų jiji, rodosi, abejojo, suardė tas dvi grupas ir suėjo į vieną, nei antiklerikalizką, nei klierikalizką, simpatizūjanczią tikincziams svietui, kuri padarė daug nerimasties universitetizškai ir politizškai draugijai. —

Isz kur atėjo ta didelė permaina? Kaip iszaiszkinti naujos kartos simpatiją, taip greitą ir gilią; prie tikėjimiszko idėjų ir net formų nu 1890 me-

tų? Ją pagimdė kontrasto ir lygsvarystės reikalingumas. — 1890 metų pozityviszkumas gavo virsų, kaip moksle, taip dailoje ir politikoje. Nū p. Berthelot girdėjome, kad nėra nieko paslėpto, nū p. Zola, kad nėra dvasės, nū p. Ferry, kad nėra jausmo: faktų, dokumentų ir veiksmų užtenka pozitivistams, gamtistikiems ir oportunistams. Jeigu nekuri stiprus protai protestavojo prieš tų mokslą, tai jį vadino diletantais arba mistikais. Nauja karta 1890 m. nepriėmė šito nusprendimo suaugusių žmonių; jį peržiūrėjo tą nusprendimą ir paniekino. Jai rodėsi, kad mokslas niekad negalės viską pasakyti apie gyvastį, kad dokumentalistika daila yra amatninkų (masonų) daila ir kad ant galo veiksmo politika yra spekuliacija prancuzams neprideranti. Šita karta tvirtino, kad už faktų yra paslaptis, kad už dokumentų yra svajonė ir kad už veiksmų yra dvasė. Ir, atjieszkodama kaip paslaptis, taip svajonės ir dvasės tiesas mintyje ir darbe, jaunūmenė 1890 metų apsigarsino idealistiska. Tas vardas pas ją pasiliko: tu vardu jį pavadino visą intelektualizką ir socializką periodą, kuris buvo po tam ir kuris dar toli nepasibaigė. Bet dėlko tas taip originalizkas idealizmas tapo pavadintas nauja krikščionyste, arba nauja katalikyste? Dėlko galima buvo bijotis, kad laisva jaunūmenė nepasidūn po bažnyčios valdžia? Priežastis dvejopa ir asz ją tūjaus parodysiu. Patėmytinis daiktas, kad yra daug dalykų, kurie vienoki jaūname idealizme ir senoje bažnyčioje. Vienas ir kita ketina aprubežiūti mokslą, vienas ir kita idealą stato augščiaus kitų spėkų, vienas ir kita pripažįsta jausmui virsų ant idėjos ir garsina teisingumo vieszpatavimą per meilę. Užtat suvis paprasta, kad jau

ni 1890 metų vyrai, pertraukdami ryszius, kurie jįs vienija su Voltero pusbroliais ir Augusto Conto netikrais vaikais, parodė savo simpatiją prie seno Kristaus mokslo, kuris atnaujino svieta ir kuris taip pat nemirtinas, kaip ir pats žmogus. Jie galėjo bė drovėjimo si priimti vardą naujų krikščionių, kurį jiems davė metrasėjai, kadan gi jie buvo atėję atnaujinti Kristaus mokslą, atjieszkoti tą gūdotiną augščiausio žmoniskumo paminklą, per amžius užmestą visokiais daiktais. Bet istorizkas krikščionystės padėjimas Prancuzijoje toks, kad kiekvienas pasikreipimas prie krikščionizkos dvasės rodo si prilaukumą prie katalikystės. Revoliucijų likimas padarė tai, kad Prancuzijoje nėra klausimo pastatyto tarp katalikystės ir protestantizmo, bet tikrai tarp katalikystės ir laisvo mąstymo. Didelė daugybė prancuzų nori arba autoritetizsko tikėjimo, arba nenori jokio tikėjimo. Užtatai draugizska nūmonė naujus krikščionis perdarė į naujus katalikus. —

Ar gi tai buvo teisinga? Ar nauji krikščionys nors ant vienò momento buvo pasidarę naujais katalikais? Jeigu prisilaikyti faktų, o ne pasakų, tai reikia tvirtinti, kad to niekad nebuvo. Nei vienas iš jaunų vyrų, kurie buvo vadovais 1890 m. judėjimo, negrįžo prie katalikystės, per atvirą prisidėjimą prie Rymo bažnyčios. Povylas Desjardins uždėjo laikrasztį „Vienybė dėl dorizsko veiksmo“, kuris nū pat pradžių iki dabar laikosi szalyje nū ritualizsko tikėjimo. Maurikis Pujos uždėjo laikrasztį „Daila ir gyvastis“ ir šita kūpa yra auginta taip, kad gūdoja tikėjimizską jausmą, laisvo nū prisirizsimo prie liturgijos. (Petras Lesserre, labiausiai atsitolinęs nū katalikystės, ir asz pats, mes niekad nesu-

grazinome savo tikėjimo prie mūsų vaikystės dogmų. Netiesa, buk katalikizska bažnyčia palaimino naują krikščionizską judėjimą, kuris mus, jaunus vyrus, atvedė prie tokio gyvenimo supratimo, kokį asz apraszysiu gale szio straipsnio. Bažnyčia neužkariavo nei vienos žmogystos iš tarpo mūsų, mes gi paveržėme nū jos daug; — tai tiesa. — Viskas kitas tai tikt pasakos.

II.

Ar gi galima sakyti, kad intelektualizska Prancuzijos jaunūmenė, pasidariusi naujai — krikščionizska, būtų sistematiszškai atsisakiusi taikytis su katalikyste? Tas tvirtinimas tikrai teisingas, nors pavirszutinau rodo si prieszingas faktams. O faktai toki. — Beveik visi mes buvome katalikais. Beveik visi mes ant mūsų motinų kelių kalbėjome „Tikiu“ ir asztrinome pas spaviednyčias gailestį savo sąžinės. Mes atsimename neapraszom is rytus, apszviestus bažnyčios langus, kodylos dumus, vargonų žaidimą, kada mes tikėjome susivieniję su Dievo kunu szviesioje mūsų dvasių szventėje. Mes atsimename mūsų sąžinių padėjimą, brangesnį už pirmutinę meilę. Mūsų jausmai nenoroms vertė mus prie pereitės szventenybių, nors mūsų supratimas jau tėsė nepriverstu gūdoti jas. Didesnė mano kartos dalis nebuvo tokia prieszinga prisidėti prie katalikystės, kaip jos vyresniejie broliai. Toli jau buvo tas laikas, kada Gambe tta riszo į kruvą republikos jaunūmenę, rėkdamas: „klerikalizmas tai prieszas!“ kada Homais buvo pasidaręs tiesdriu ir ministru ir buvo nuskriaudęs kuningą Bournijien; už tai mes ką tikt nelaikėme jį už savo prieszių. Savo szirdyse mes buvome persitikinę, kad demokratija negali buti guvi, jeigu ji neturi tikėjimizsko jausmo ir jeigu jos nevaldo

parinktų mokintojų minia. Mes turėjome paklausti šavęs, ar gi katalikizska bažnyčia, pereitūse amžiuose atlikusi Prancuzijoje tikėjimo ir apginimo pasiuntinystę, turės galutinai prapulti. Mūsų proseiniai vardan dvasės, kurios pas mus nebuvo, apveikė bažnyčią tironizską, neapkencencę, netaikią ir užmirszusią Kristaus mokslo dvasę. Bet jeigu bažnyčia persimainytu ir sugrįžtu prie Kristaus, o taip pat ir mes, ar negalėtu tada pasidaryti santaika tarp bažnyčios ir mūsų, santaika užlaikytu mūsų tautos padavimus, tobulindama jįs, ir kuri republikizškai Prancuzijos demokratijai dūtu tikėjimizską ir intelektualizską pakraipą?

Kaipo siekis mūsų saprotavimų buvo pastatytas szitas klausimas, kurį galėjo priimti nauja katalikyste. Mes privalėme su simpatija kratyti tą klausimą ypacz dėlto, kad trys atsitikimai, vienas po kitam, rodosi, pradėjo taisyti prancuzizską katalikystę į tokią, apie kokią mes tikrai svajojome. Štai tie atsitikimai. — Pirmas, tai prasiplatinęs apie 1891 metus Prancuzijoje pasipažinimas su Amerikos kuningijos socializku pasielgimu. Straipsniai p. Voguee knygos p. Maxo Leclerc, ant galo daugybė praneszių laikraszčiuose parodė visai Prancuzijai, kad už marių yra katalikyste, labai atskiri nū musizskės, katalikyste gūdojanti sziaūdienysztį mokslą ir legalizškai atverta darbininkizškai demokratijai. Persikeldamas per laisvą Oceaną orą, tenais tikėjimas numeta nū šavęs senas neapykantas ir despotizskumą; priplaukdamas prie nepriegulmės kranto, jisizs naujo iszgirsta balsą Kristaus mokslo. Penkiolika milijonų naujų katalikų yra prisirizę prie savo naujų apasztalų. 1887 metų visi matė kardinolą-arkivyskupą Gibbons, atvirai ginantį „Darbo

ricierius“ — didžiū darbininkų draugystę — prieš plutokratijos prispaudimus; kada Ry-mo *kurijs*, kurezia ant netur-tėlių szauksmo, prieszinosi ir grasino atstatyti nū komunijos, kardinolas nuvažiavo Ryman ir gavo virszų. — Visiems da-vė save girdėti arkivyskupas Ireland, kurį paskiaus Povylas Bourget pavadino „viena iz didžiausių mūsų laiko žmogys-tų“, kalbėdamas pilnoje Bal-timorės katedroje: „tautos vieszpatavimas per tautą ir dėl tautos yra tas, kuris geriausiai tinka tautos bažnyčios, kata-likiskos bažnyčios pama-tams ir szirdžiai.“ Ir tai ne-atskirios manifestacijos; jos atsitiko nūlat ir reiszė tikrą Amerikos katalikiskos kunin-gijos idealą. Jos ant galo pa-sibaigė tū, kad toji kuningija tiko buti garsingam Tikėjimų Parlamente, kuris buvo su-szauktas Chicagoje 1893 me-tūse, prie kurio prisidėjo visi Amerikos arkivyskupai ir ku-riame kardinolas Gibbons, ar-kivyskupai Ireland ir Feehan ir vyskupas Keane skaitė mal-das ir kalbėjo kalbas prieš protestantų pastorius ir Indi-jos kuningus, arba po jų. —

Toku būdu pavyzdžiu Su-vienytų Amerikos Valstijų bu-vo parodyta Europai, kad ka-talikystė gali lavintis, kad ji savyje neturi nieko prieszingo sziaudyščiai dvasiai ir kad ji gali gyventi geroje santaiko-je su mokslu ir demokracija ir iz naujo atlikti tą socializšką ir dorizšką pasiuntinystę, dėl kurios ir seniaus jiji turėjo tiesą buti. Tai buvo didelis mūsų viltis pamatas. Ir kas tarp mūsų nejautė didelio džiaugsmo, kada didis popie-žiaus balsas apgarsino naują katalikiskos minties tekme? Vatikanas atsisakė nū amžių politikos. Leonas XIII, kal-bėdamas amžiui amžiaus tar-me, atsikreipė nū karalių prie republikonų ir kvietė žemės kuningaiksčius sveikinti

abiejų sviatų prispaustėjus. Jo didi dvasė, Kettelero ir ki-tų jau sujudinta, pasidarė Gibbons'o ir Ireland'o, veiks-mama. Savo paliepimais jis atidarė Vatikano arkivys viso sviato mokintiems katalikams ir ne katalikams, jis uždėjo Europoje ir Amerikoje univer-sitetus, jis padidino mokslų programą visose bažnyčios mokyklose. Savo enciklika apie darbininkų padėjimą jis iszventino save į augszcziau-sius darbininkų kuningus, nie-kino galingųjų godumą ir pri-kėlė nužemintųjų ir protingu-jų simpatiją. Savo enciklika apie bažnyčios vienybę jis iszplatino katalikystės veiksmo lauką ir davė liudijimą apy-kantos ir proto didybės, negir-dėtų prieš jį ant Szvento Pet-ro sosto. Ypacziai jis aptildė mūsų kartos sąžines tomis en-ciklikomis dėl Prancuzų tau-tos, kuriose liepė kuningijai prisidėti prie republikos ir de-mokratijos. Jeigu augszcziau-sias bažnyčios vadas apgarsi-no ir tvirtino ateitę naujos ka-talikystės, apie kurią mes tik svajojome; tai kas-gi tada ga-lėjo mums nedūti priimti nau-jų katalikų varda?

Uždava slėgė mūsų sąžines ir jų labiausiai, kad tarp jaunos prancuzų kuningijos aiszkiai buvo matyti evoliucija. Be abejonės augsztieji kuningi-jos virszininkai ir kaimų ku-ningai, nū amžių pasidavę po valdžia pereities, tikrai po prievarta priėmė Evangelijos sugrįžimą. Užlaikomi konser-vatistų, jų grasinami, jie ne-noroms klausė popiežiaus pa-liepimų, jie pradėjo prieš jo idėjas tylią kovą. Tarp pran-cuzų bažnyčių kuningaiks-čių vienas tik kardinolas Lavigerie prilygo Leono XIII protui. Aczių savo dvasiai, giminietei szvento tėvo dvasės, jis vienas pradėjo veikti ir pir-mas siuntė nū naujos prancuzų bažnyčios pasveikinimą re-ublikai ir tautai. Bet semi-

narijose daugelis jaunų kunin-gų su džiaugsmu priėmė szitą atgijimą. Jaunos dvasios, ku-rias slėgė zakristijų szalta se-novė, nū džiaugsmo drebėda-mos skelbė žodį, kuris jas ve-dė prie to amžiaus, apie kurį jos tik svajojo. Pririztos prie monarkijos, kaip gyvi prie numirėlio lavono, jos atsikvė-pė, kada tapo sudraskyti jų seni vystyklai. Jauna kunin-gija, pagal pavyzdžius Ame-rikos kuningų, ketpa atlikti tarp tautos ir inteligentų ka-riaujanczių pasiuntinystę. Tai buvo laikas, kada abbas Pe-likas Klein vieną po kitam iszleido į sviatą savo veikalus: „Naujos tekmes tikėjime ir li-teraturoje“, „Kardinolas Lavi-gerie“ ir po įžymių vardu „Bažnyčia ir Amžis“ iszvertė Ireland'o kalbas, kada abba-tas Joiniot, abbas Nandet, redaktorius laikraszczio „Mon-de“, abbatai Viktoras Char-bonnel ir Karlas Calippe savo straipsniuose iszreiszkė naujos kuningijos karsztumą; kada abbas Lemire davė save isz-rinkti socializšku pasiuntiniu, kada ant galo jauni Norma-lizškos Mokyklos ir Sorbonnos katalikai pp. Jurgis Gayau ir Jurgis Foniegrivė stengėsi pa-daryti veiksmą prancuzų baž-nyčios platesniu ir socializ-ku. Nauja karta kilo labiausiai, ne kaip jos vyresni bro-liai, nežioredama ant neiszi-kėjimų ir neapykantų. Kunin-gai ir sviatiszki, kurie prie jos prigulėjo, daugiau rupinosi apie tai, kad susiprasti, ne kaip apie tai, kad susipykti.

Kaip, paveizdan, jaunieji mano kartos nauji-katalikai galėjo be džiaugsmo klausyti rimcziausių¹⁾ tarp jaunų kata-likizškų kuningų, kurie jiems vardan visos jaunos kuningi-jos kalbėjo tokius žodžius: „Tikri Evangelijos, Bažny-čios Tėvų, didžiū viduramžio ir Leono XIII Daktarų mo-

kintiniai, mes dūdame mūsų szijų dienų broliams savo drau-gizšką ranką, patys dabodami savo tikėjimą nepalytėtu ir ne-reikalaudami nū jų atsisaky-mo nū kokios nors nūmonės. Tarp Bažnyčios ir Amžiaus nėra kalbos apie abi puses nū-laidas, tikrai apie prigulintį iszsisaiszkiniimą. Jeigu, nelai-mė, iki sziam laikui jūdu, per abiejų klaidą, vienas kito ne-pažinojo, tai dabar atėjo va-landa matyti save tokiais, ko-kiais yra, ir vienas kitą my-lėti“.

Amerikos katalikystė, en-ciklikos ir darbai popiežiaus ir jaunos prancuzų kuningijos pasieligimas, tai trys socializski faktai, kurie turėjo ant mūsų įtekme. 1894 metų nauji krikszczionys ką tik netapo naujais katalikais. Tada at-sakydamas abbatui Kleinui, asz rasziau: ²⁾ „Katalikystė parodė didesnį tikėjimizšką jausmą, ne kaip kiti kultai. Simbolizskumas jos uzvedimų (ritualų), ceremonijų didybė, viskas tai, ką ji paveldė isz gūdojamų graikų ir žydų pali-kimų, vieszpataujantis joje se-novės žmonizskumas — viskas tai nesulygintinas universaliz-ko tikėjimo paminklas. Ar gi paprasta jos kuningų neapy-kanta isznaikis szitą bažnyčią; ar-gi ji su kiekviena diena vis labiausiai skirstys tikrųjų minią? O kad galėtu prancuzų bažny-čia įkvėpiama naujų savo vadovų, nusimesti panczius, kuriais ji surizšta, ir placziai atverti savo duris visiems ti-kintiems. Kad iszklausytu Bažnyčia Amžiaus reikalavi-mą, kad ji padarytu tikrą san-taiką, tada Amžis ją pripažin-tu!“ Koku būdu susitaiky-mas, kurio ką tik jau nepada-rėme vėl buvo suardytas. Dėl-ko mes vėl pertraukėme susi-neszimus su prancuzų katali-kyste?

1) Abbas Pelikas Kleinas, „Baž-nyčia ir Amžis“ 1. 11-12.

2) Revue bleue, 8 novembre 1894.

Be kalbos.

(Apysaka pagal Vl. Korolenko)
Sutaisė D. Ilgakojis.

(Tąsa.)

— Ai, — tarė misteras Bork, — ką gi asz su jums padarysiu. Oi! Asz žinau, ką asz su jums padarysiu. Asz jus ezia tūj' pamesiu, darykite sau, ką norite. Man laikas brangus, mano laikas — pinigai.

Motiejus paėmė Dumą už rankos ir pasakė.

— Eisime jau.

— Eikime, pone Dume, — tykiai prakalbėjo ir Ona.

— Ką daryti. Toje szalyje, matyti, reikia prie visko priprasti, — atsakė Dumas ir, užsimetęs maiszą ant pečių, piktai žengė per kopėčias.

Užlipę, jie tūj' sulaukė trukį ir įsisėdė į vagoną. Už kelių akimirksnių trukis jau lėkė taip, kad tikt langai namų mirgėjo. Žinomas daiktas mūsų karkliszkiečiams tūjaus atėjo į galvą: kas būtų, jeigu tas tiltas lužtu, jeigu jie su ta maszina nulektu žemyn ant kietos gatvės. Ona žegnojosi po skara ir tyloms meldėsi. Dumui labai patiko, kad tie amerikiečiai, ką buvo vagone, nesijūkė isz jų.

Neužilgo trukis sustojo ir jie laimingai nulipo vėl kopėčioms žemyn.

Vieszbutis misterio Borko buvo visai nepanuszus ant mūsų vieszbuczių. Stacziai ezia didis kambarys, su langais, pro kuriūs lekiojo trukiai užnesdami jūs dumais. Kambarys tas, jei tikt tūmi buvo panaszus ant mūsų vieszbuczių, kad jame buvo nelabai szvaru.

Onai misteras Bork suteikė vietą savo pusėje, o Dumas ir Motiejus apsigyveno, zinomai, abelname kambaryje.

IX.

Įėję į vieszbutį mūsų karkliszkiečiai pirmiausiai užtėmyjo kokią tai poną, kuris gulėjo ant lovos, iszkėlęs kojas, ir skaitė didelį laikrasztį. Jie su Dumu žiūrėjo viens į ki-

Priegtam, burnoje jis turėjo didelį cigarą, tai karkliszkiečiams pasirodė, kad jis butinai turi būti dideliu ponu, kokiū tai amerikiszku dvarponiu, — ir už tai bijojo ir prisiartinėti prie jo. Jie stovėjo, priedurę ir žvalgėsi. Neužilgo prie jo prie jų Bork'as, privedė jūs prie lovos, greta su tū dideliu ponu ir tarė:

— Sztai szita lova kasztūja jums vieną dolerį ant sanvaitės.

— Bet asz tau ką pasakysiu, meister Bork, — tarė Dumas.

— Ar tai bus gerai?

— Nu, ko dar reikia jums už vieną dolerį ant sanvaitės. Jus gal manote, kad tai už vieną, ne, tai už du. Niekur geriau nerasite...

— Ką jau padaryti, jegu jau pigiau negali, — pasakė Dumas patylomis. — Bet tikt sztai... szitam ponui nepatiks. Vis gi mes žmonės prasti.

— Czia visi lygus, kas moka pinigų, — atsakė Bork'as jūkdamasis. — Bet to pono asz gal ir nelaikycziau, jeigu už jį nemokėtų draugystė Tammany Hall.* — Ak! ką daryti — pridėjo Bork'as, atsidusėjęs. — Reikia užsidirbti sau dūnos kashj... priimti visokius gyvūlius...

*) Draugystė Tammany Hall susideda daugiausiai isz atkeliavusių irlandiečių. Pagal tiesas Amerikos kiekvienas žmogus prie rinkimo dūda savo balsą. Užtai gi New Yorkas ilgai kenezia nū to tamsaus ir ne iszsilavinusio politiszcai buvio.

— Na, jeigu taip, tai gerai, — apsidrąsino Dumas. — Dėk, Motiejau, maiszą ezia. Kas, tiesa... ir mūsų gi pinigai ne blogesni už kitų. O priegtam dar ezia ir liūsybė.

Ir jis atsisėdė prieš amerikiszką poną — priegtam dar iszskėtęs kojas. Motiejus bijojo, kad amerikietis neužpyktu. Bet jis, iszgirdęs, kad kalba eina apie Tammany Hall, — atsisėdė ant savo lovos, meiliai prasijūkė ir nekuri laiką, jie su Dumu žiūrėjo viens į ki-

tą isispyrę.

— Good-bye, — pirmas prakalbo amerikietis ir sudavė Dumui per kelį.

Dumas sudavė jam atgal ir labai mažai pasimislyjęs, tarė:

— Yes.

— Tammany Hall, — tarė vėl amerikietis, linksmi syp-sodamasis, — very-well!

— Very-well, — linkterėjo Dumas. — Tai reiszkė labai gerai. — Bet kas ten už tave moka misterui Bork, — Tammany Hall, ar kitas kas, — tai mums vis tiek.

— Well!

— Yes.

Amerikietis vėl linkterėjo galvą, sudavė Dumui per kelį, ir jie, matomai, isz karto susibicziūliavo.

X.

Motiejus stebėjosi Dumui (matėsi koksai tai gabumas to žmogaus), bet pats atsisėdė ant lovos, liudnai nuleido galvą ir manė:

— Sztai žmogus ir Amerikoje... bet ką dabar darysi-me... Jieszkok dabar žmogus laimės, tame pragare, kur žmonės lekia kur tai, kaip paszėlę, ant žemės ir po žemės ir net, atleisk jiems Vieszpatie, — per orą... kur viskas rodosi ne taip, kaip pas mus, kur ne atskirsi žmogaus, koksai jis, kur nesuprasi nei žodžio žmogaus kalboje, kur paskui krikstytą žmogų vaikai bėgioja, kaip pas mus bėgiotų tikt gal paskui turką...

— Sztai ką, Dume, — tarė Motiejus, pertraukdamas savo liudnas mislis. — Reikia greičiau raszyti laiszką Jūzui Karklynui. Jis ezia jau savo žmogus, — tegul pasakys, kaip rasti seserį ir ką dabar mums daryti.

— Jau ne kitaip, — atsakė Dumas.

Papraszė Bork'o plunksnos, popieros ir jūdylos ir paraszė. Raszė laiszką Dumas, bet jo rankos nepripratę buvo turėti tokį mažą daiktą, kaip plunksna, — tai raszė labai ilgai.

Pabaigė raszyti. Dumas szlūstė prakaitą nū kaktos ir staiga susilaikė iszsižiojęs. Motiejus taipogi atsigręžė, — ir jam szirdis pradėjo meiliai tvaksėti.

(Toliaus bus.)

Naujos knygos.

Pamokslai iszminties ir teisybės, iszguldinėti galvoczių visų amzių dėl Lietuvos vaikelių. Treczia laida. Perspausdinta spaustuvėje „Lietuvos“ Chicago, Ill. 1899 m. Puslapių 182.

Szitoji knygelė yra paraszta kun. Tatarės su nurodymais ant paukszczių ir gyvūlių prilyginta prie žmogaus doro ar nedoro gyvenimo. Skaitanti szitą knygelę atras daugelį dėl savęs pamokinimų.

Pirmas spaudimas szitos knygelės iszėjo 1859 metų. Antras iszėjo 1887 m. Amerikoje spaustuvėje „Lietuviszkojo Balso“, ir veikiai tapo iszpirtos. Dabar iszėjo treczias spaudinimas „Lietuvos“ spaustuveje labiai gražiai atliktas. Pasakelių yra 126. Linkėtina, kad szii knygutė rastusi kiekvieno lietuvio namuse, nes ji tinka vaikams kaipo ir suaugusiems pasiskaityti.

Didelis susirinkimas.

Philadelphia, Pa. Kaip jau buvo praėjusiam „Vienybės“ num. praneszta, jogiai pas mus užsidėjo pagalbinis komitetas paszalpai „Lietuvos“ iszleistoju ir kad kelti protestą prieš kun. Krawczuno carizmą, tapo nutarta suszaukti abelną susirinkimą Nedelioje 4 Birzelio (June) ant pusės ketvirtos po pietų ant salės po No. 238 Pine St.

Toje paczioj saleje bus mėsiniš susirinkimas „Petro Armino“ draugystės, po kurią tūjaus pradėsime virszminėtą susirinkimą. Dėlto lietuviai susirinkite kūmi daugiausiai, nes eina reikalas apie mūsų geroję apginime tiesos ir mūsų darbszczių tautiečių.

Komitetas.

Vilius Tell

DRAMA PENKIUOSE AKTUOSE.

VOKISKAI PARASĖ

FRIEDRICH von SCHILLER

LIETUVISKAI VERTĖ

VINCAS KAPSAS.

(Tąsa)

Rankas man spaudė, surudijusius
Kardus nuo sienų kabinėjo, akys
Drąsa žibėjo, kaip aš pavardės,
Visiems kalnėnams brangias, paminėjau:
Tai tamistos ir Fuerst'o Valterio.
Priešė jie klausyti jus ir mirtį
Šutikti. Teipėjau aš per visus
Butus paeiliui, prisidengęs svečio
Tiesoms, ik savo klonį prigimtą
Aš priejau, kur giminių daug mano....
Ik netradau aš tėvo, neregio
Ir apiplėsto, ant šiaudų, padėtų
Mielaširdingo svetimo žmogaus....

Stauffacher.

O Viešpatie!

Melchthal.

Aš neverčiau ir skausmo

Su ašaroms nįšliejau, gilumoj
Sirdies jį užslėpiau, kaip turtą,
Ir mąščiau apie darbus. Perėjau
Visus klonius ir tarpkalnes, ir kalnus
Išlaipiojau, pasiekdamas ledus.
Patyriau, kad visi visur nepkenčia
Tironų. Ten, kur žemė jau beveik
Negimdo nieko, ir tenai net drasko
Godumas vietininkų. Aš gylin
Karštos kalbos sudilginau tas širdis
Teisias ir žmonės ten jau mus, visi
Su kunu ir dvasia.

Stauffacher.

Į trumpą laiką

Daug padarei.

Melchthal.

Daugiau da padariau.

Yra dvi tvirtumos jug: Rossberg, Sarnen,
Kurių teip žmonės bijosi. Jose
Tironai užsidarę gal mus šalį
Baniutyti. Aš savo akimis
Norėjau pamatyti ir, nukakęs
I Sarneną, gavau prisiziūrėt.

Stauffacher.

Drįsai tu eiti į gulyklą tigro?

Melchthal.

Aš ten buvau, kaip piligrims.
Mačiau, tironas už stalo smaguriavo....
Sakykite, ar širdį nevaldau:
Matydams priešų, palikau jį gyvą.

Stauffacher.

Tikrai, laimingai tu išsisukai.

(tuotarpu kiti valsčionys ateina ir artinasi prie jų.)

Dabar sakyki man, koki bičiuliai
Ir vyrai, kur atėjo su tavim?
Suvesk į pažintį, ištikimiaus tad
Galėsime mūsų širdis viens kitam
Parodyt.

Sarnen.

Tamistą pažįsta visos

Trys žemės; aš gi Sarnen Meieris.
Stai Vinkelried, manasis seserėnas.

Stauffacher.

Girdžiu vardus gerai pažįstamus.
Viens Vinkelried drakoną apgalėjo
Ir žuvo pats.

Vinkelried.

Tai Verneris, tai viens

Iš mano sentėvių.

Melchthal (rodo du valsčionius).

Stai jie gyvena

Už girios ir priklauso klioštoriui
Iš Engelbergo. Nepaniekink jų,
Kad jie nepaveldėjo žemės teip,
Kaip mes.... Jie myli žemę....

Stauffacher (abiems).

Duokit jų

Rankas. Nepeiktina jų yr gyvent
Ant žemės sau, neprigulėti niekam,
Vienok teisums brangus yr kiekvienam
Padėjime.

Hunn.

Stai Reding, mūsų senas

Vyriausias užveizda.

Sarnen.

Pažįstu jį,

Tai mano priešininkas: vedam bylą
Dėl sklypo žemės. Reding! priešiai mes
Prieš tiesdary, bet ščia mes bičiuliai (spaudžia jam ranką).

Stauffacher.

Tai puikiai pasakyta.

Vinkelried.

Girdite?

Iš Urio rago balsas — jie ateina.

(po tiesei ir kairei leidžiasi nuo uolų ginkluoti vyrai su liktarno-
mis rankose.)

Mauer.

Ziurėkite! Ateina su kitais
Patsai garbingas Dievo tarnas, kunigs.
Nė kelio nesibaidė, nė nakties
Ir, kaip piemuo teisus ir tikras, skubin
Aprupint savo žmones.

Baumgarten.

Petermann

Su juo ir Fuerst, tik Tell'o nematyti.

Fuerst. Roesselmann. Petermann. Kuoni. Verni. Ruodi ir
da penki valsčionys. Visi sykiu, trisdešimts trys vyrai, sustoja
aplink ugnį.

Fuerst.

Ant žemės, paveldėtos nuo tėvų,
Slapstyti turim, žmogžudziai tarytum.
Laiku nakties, kuri tamsia skraiste

Pridengia vien tiktai prasizengimą,
Mes turime svarstyt mus reikalus
Teisius, teip aiškius ir šviesius, kaip saulę.

Melchthal.

Tai nieko. Ką tamsi naktis suverps,
Tai saulės spinduliuos liuosai ir šviesiai
Išrodys.

Roesselmann.

Paklausykite, ką man Dievs
Į širdį įkvėpė. Mes susirinkom
Vardu tautos ir ją atstojame.
Darykim pagal papročius senovės,
Kaip budavo tai sandaros laike.
Jei prieš tiesas kas norint atsitiktu —
Šiam susirinkime, tai sąlygos
Išteisjs. Dievs visur, kur yr teisybė,
Ir mes jug stovime po Jo dangum.

Stauffacher.

Gerai, darykim pagal seną budą.
Tegul naktis, bet šviečia mus tiesa.

Melchthal.

Da skaitlius but nepilnas, bet geriausi,
Tautos širdis, suėję jau.

Hunn.

Neturim nė senųjų knygų, bet gi
Jos surašytos mūsų širdise.

Roesselmann.

Tai stokite visi aplink į ratą.
Užsmeigkit įrankius valdžios, kardus!

Mauer.

Te senis užveizda užims sau vietą,
Mes stosime greta.

Petermann.

Čia valščiai trys
Tur savo vyrus. Tai gi kas bus galva
Susirinkimo?

Larnen.

Garbę tą tegul

Dalinasi tarp savęs Svic ir Uri,
O Untervalden prastraukia jiems.

Melchthal.

Teip, prastraukia, nės jisai maldauja
Pagelbos nuo galingesnių draugų

Stauffacher.

Tegul gi kardą ima Uri. Jojo
Velukai nuo senovės kovose
Pirmi kitų.

Fuerst.

Garbė telieka Svicui.

Mes juo didžiuojamės visi.

Roesselmann.

Tai aš

Tą klausimą garbės tuojau išrišiu:
Svic rodoje, o Uri kovoje
Tegul mus veda.

Fuerst (paduoda Stauffacher'ui kardą)

Imk!

Stauffacher.

Pavesk tą garbę

Už mane vyresniam.

Hofe.

Vyriausias Schmid.

Mauer.

Jisai narsuolis, bet kitam priklausos,
Tai tiesdarius negali but Švice.

Stauffacher.

Jug stovi Reding, užveizda senasis,
Ar da vertesni norime surast?

Fuerst.

Tegul bus mūsų galva, vyresniuojų!
Katrie sutinkate, rankas augstyn!

(visi iškelia tiesiasias rankas augstyn).

Reding (įeina į vidurį).

Rankas padėt ant knygų negalėdams,
Prisiekiu aš ant amžinų žvaigždžių,
Kad nuo teisybės nesitraukiau niekad.

(Pries jį įsmeigia du kardus. Visi jį apsupa: Svic užima vidurį,
po tiesei stoja Uri, po kairei Untervalden. Jis stovi pasirėmęs ant
savo kardo)

Kas atvedė ant ežero dykų
Krantų tamsioj naktij iš trijų žemių
Gyventojus? Koksai bus turinys
To naujo ryšio, ką čia įvykdysim
Po atviru dangum?

Stauffacher (eina į ratą.)

Ne naujas bus

Ryšys, tiktai atnaujinimas seno,
Tėvukų palikto. Žinokite!
Nors perdalina ežeras ir kalnai,
Nors žemės ne vienaip mus valdomos,
Bet esam vieno kelmo, vieno kraujo
Ir vieną turim tėviškę visi.

Vinkelried.

Tur but teisybė tai, ką dainos skelbia,
Juog mes čionai atėję ištolį?
Suteikk mums apie tai žinių, kad naujas
Ryšys susidrutintų tuo senu.

Stauffacher.

Klausykite, ką senieji piemens sako:
Žiemiuos gyveno didelė tauta.
Užėjus sunkmečiui, susirinkimas
Nusprendė, kad tėvynę tur apleist
Kiekviens dešimtas žmogus, traukiant burtą.
Įvykdė. Vyrų daug ir moterų
Patraukė, verkdami, tiesiog į pietus.
Turėjo skirti kelią sau kardu
Per žemę vokiečių, iki pasiekė
Tuos kalnus ir tą klonį, kur Muotta
Tarp pievų teka. Čia žmonijų nerado.
Butelis buv tik vienintėlis
Ant kranto ežero ir perkeltosias
Sėdėjo. Persikelt negalima
Jiems buvo, nės ant ežero pakilo
Audra. Besižvalgydami aplink,
Atrado medžio daug, gerų šaltinių
(Toliaus bus)

Isz visur.

Kuboje, provincijai Santiago, miestelyje El Cobre buvo stebuklinga stovyta Motinos Dievo, kurią lankydavo keleviai isz visų krasztų ir dideles aukas dūdavo maldaudami sveikatos ir kitokių mylistų. Toji stovyta buvo papūszta su daugeliu aukso ir brangiais akmenimis, ypatingai karuna ant galvos. Per sekminių szventes nusibastė tēnai vienas amerikonas ir apveizėjęs taip brangiai papūszta stovyta, pavogė tais visas brangenybes su stovylos galva ant \$25,000 ver tybės.

Prancuzijai, kaime Avenelz-Aubert, moters pakėlė protestą priešais vyrus už laidojimą moteriszkos lyties. Girdi vyrai visai neprivalo būti prie moterių laidojimo. Ant vienu laidotuvių moters iszvaikė visus vyrus ir žandairai negalėjo jų apveikti. Da bar vyrai tapo paszalinti ant visados nū dalyvavimo prie laidotuvių moterių apleidžiančių aszarų pakalnę Avenelz-Aubert.

Pakraszczuose Queensland, Australijai, siautė baisi audra. Vienas žvejų kaimas nū 300 gyventojų tapo visatinai isz pustytas ir visai nėra žymu, kad būtų kada ten kas gyvenęs. Labai mažais skaitliis gyventojų iszliko gyvi. Vandū ant kranto iszmetė 58 lavonus; dalis nū laivų iszmetė ant 40 pėdų ant kranto; viso laivų prazuvė į 85 o žmonių apie 385.

Anglijos karalienė Viktorija 24 Giegužio szventė sukaktuvės 80 metų. Senė ant akių szviesos taip rupūlusi, kad nepažįsta ją aplankančių. Nei deimantai neapszviečia, kuriūs neszioja.

Indijose, Azijai, vėl siauciantis maras. Urėdiszkos žinios padūda, kad Balandžio mėnesyje buvo 445 apsirusių, isz kurių 254 numirė.

Warszavos gubernijai iszdege miestelis Porosa. 12 žmonių sudėgė. 3000 liko be pastogės.

Berlyne, Vokietijai, 24 Giegužio, prasidėjo daktarų kongresas apkalbėjimui, taip užbegti džiovai, kuri kaip daug žmonių nelaiku varo į kapus. 200 delegatų yra suvažiavę isz visokių vieszpattysečių.

Dideli Pikninką!

Parengė dvi draugystės isz Plymouth'o, Pa. Dr. szv. Jūzapo ir Darbininkų Klubu, kuris atsibus utarninke, 20 dieną Birželio (June) 1899 m., ant Hanover Park.

Todėlgi broliai ir sesutės nepamirškite tą dieną atsilankyti ant to taip puikaus pasilinksminimo, nes ten yra daugelis visokių zobovų, supynių, ant ežero galima pasivažinėti ir t.t. Prasidės 8-tą valandą ryte. Muzykė bus kūpuikiaušia, kurie norės szokti ant pletfomės, tikietais ant visos dienos tiktai 25 ct.

Szirdingai užkviečiame visus *Komitetas.*

Naujos knygos.

„Vienybės“ redakcijai gaudama szios naujos knygos ir paveikslai.

PAMOKSLAI iszminties ir teisybės, iszguldinėti galvoczių visų amžių. Parasžė kun. Tatarė 50 ct.

STATISTIKA lietuviszkų knygų atspausť Prūsuse nū 1864 iki pabaigai 1896 m. ir atsiszaukimas į apszviestą svietą 25 c.

BIBLIJA arba rasztas szventas seno ir naujo testamento, puslapiu 1445, didelio aszmaičio, gražiai apdaryta (su vokiszkomis litaromis) \$5.00.

Tautiszkai paveikslai. Didi Lietuvos Kunigaikszcziai: - GEDIMINAS, OLKERTIS, ir VYTAUTAS bei mūsų istorikas SIMONAS DAUKANTAS (iszleido Dr. J. Szliupas). Didumas 11X14 colių. Prekė 10 c.

RINGAUDAS D. L. K. 10X14 col. 10 c.

MINDAUGO D. L. K. apvainikavimas 10X14 c. 10c.

ALGIRDAS jimas Maskva 1350 metų 10X14 col. 10 c.

Apgarsinimas.

Draugystė „Lietuvos Sunų Kareivių“ Cleveland, Ohio laikys savo susirinkimus ant, Ontario's, Str. No 374. Blahd & Hellers Salės, kambarys „32“ ant antrų lubu. Susirinkimas prasideda trečią valandą po pietų.

Geistina idant kiekvienas sąnarys pributu ant paskirto laiko, pirm trijų ant salės.

S. Vaiszeila, sekr prot.

Varpas

literatūros, politikos ir mokslo dvimėnesinis laikrasztis, iszleidžiamas jau 11 metai. „Varpas“ yra Lietuvos vadovų laikrasztis ir talpina savyje vien tautiszkus rasztus. „Varpas“ per metus su prisuntimu į Ameriką kasztūja tiktai \$1.00.

Ukininkas

Lietuvos ukininkų laikrasztis iszleidžiamas kas mėnū jau 10 metai. „Ukininkas“ talpina savyje rasztus apie ūkų, gyvūlius, jų ligas pamokinius ukininkams kaip apsisaugoti maskolių valdzios, korespondenčijas isz visų Lietuvos krasztų. „Ukininkas“ per metus su prisuntimu į Ameriką kasztūja \$1.00.

Tevynes Sargas

iszleidžiamas ketvirti metai kas mėnesis. Stovi ant sargybos szviesos, tikybos ir kalbos. Dūda priedus knygelėse. Talpina daug žinių isz visų Lie-

tuvos krasztų, labiausiai apie maskoliszkas mokyklas, kuriuos yra lietuviams ant didžiausios iszkdos. Prekė \$1.00

Visus tris laikraszczius galima iszsiraszyti ant szito adres:

Herrn Jurgis Lapinas

Tilsit, Ostpr. Germany

Temykite.

Dangelis mums atraszo rei kalaudami rodos apie iszsčius piningus Lietuvon per visokus agentus, labiausiai žydus, kurie siunczia statei į savo kiszenių. Tai gi norėdami, kad jūsų piningai neprazutu ir greitai daėitu į rankas to kuriam siuncziasi, siuskite per „Vienybės“ redakciją, o greičiausiai apturės. Taipogi mes pardūdame laivakortes ant greičiausių laivų į Hamburgą, Bremen bei Antverpen, kalpo ir atgal. Kas nenorite ilgai ant marių plukauti, pirkite laivakortę „Vienybės“ redakcijai o nesigailėsite.

Prisiuncziant piningus ant persiuntimo Lietuvon arba ant laivakortes, uždėkite adresą tokį:

J. J. Pauksztis & Co.

Plymouth, Pa.

Naujas iszradimas del plauku!

Sustabdo pūlima plaukų nū galvos, ir atauga plaukai, pleiskanų nebuna, ir galvos neskanda, borva plaukų buna daili; iszradimas yra Dr. Brundzo. Katrie dar ne patrotiją visai plaukų, tai paskubinkit, o greitą pagelbą gausit; netikt del vyro, nes ir del moterių, merginų ir vaikų; dabar visai maža prekė, toliaus bus labai pakelta. Norintieji persitikrint galit gaut daugybę paliudijimų. Raszydami idėkit markę ant atsakymo. Adresavokit taip:

J. M. Brundza,

71 Broome str.

New York, N. Y.